

Časovni pojavi.

Mnogo je ljudi, ki so slepi in povrh še gluhi, zakaj drugače bi ne mogli pojmiti, da slepo drve tjavendan in mislijo, da se danes izhaja z vsakdanjo metodo. Nemški nacionalisti prav sedaj more kar najbolj s svojimi nacionalnimi »belangi«. Menijo, da je zveza Avstro-Ogrske z Nemčijo ogrožena in se delajo zaradi tega silno razburjene. Po posetu cesarja v nemškem glavnem stanu delajo sklepe, ki niso prav častni. Nacionalistični časopisi nam pripovedujejo, da je sedaj zvezno razmerje z Nemčijo poglobljeno in izpopolnjeno, kakor da bi bila to zadeva, po kateri se pretežni večini prebivalstva tako kolče. V najširših in splošnih krogih prebivalstva je edino glavno vprašanje, ali ne pridemo skoro do miru. Vsako dejanje in nehanje mogotcev v državi se presoja po tem, če nas utegne količkaj približati miru. Prav tako se ocenjuje tudi zvezno razmerje z Nemčijo. Pretežna večina prebivalstva se presneto malo briga, ali ga kdo zmerja z izdajalci naroda ali z defajtisti. Vidi se vsekakor vsak dan, da se z dobe ravno sedaj ljudje z železno voljo. Njih volja je tako močna, da hočejo tudi za tiste, ki ne morejo več hoteti.

Dnevni pojavi kažejo, kam nas je dovedla vojna. Enkrat zavre tukaj, drugič tam. Graški štrajk na primer gotovo ni bila kaká svetovno politična prikazen, toda nastal je iz razmer časa, kakor dogodki drugje. Slepi in gluhi so, ki brskajo po »ognjišču zarote« in čudno močni so, ki mislijo na »moč«. Pa ko se z iskanjem utrudijo in mislijo, kaj bi se dalo storiti, da bi se kaljeni mir zopet utrdil, se pojavijo blizu in daleč stvari, ki zahtevajo isto delo. Brez stika, brez vsakršne notranje zveze se razvijajo dogodki. Vsekakor nikjer ne manjka podžiganja. Iščejo se podžigovalci med delavstvom. Ko kje kak razburjen delavec izpregovori par okornih in ostrih besedi, tedaj ga smatrajo že za »kolovodjo«. Tako vsaj pravijo oni, ki imajo moč v državi. Pa iščejo dalje tudi duha. Zaraditega ne umejo, da se dejanja posameznika porajajo iz čustev skupnosti. Debeli vojni dobičkarji pravijo: Kar počno delavci, si ne smemo več puščati, ker drugače — saj so vsi dobri patriotje — bi bilo vojskovanje ogroženo. Da oni in njihovi organi vedno zopet dražijo in izzivajo delavce, katerim se ob današnjih razmerah umevno ne godi preveč dobro, se ne zavedajo morda več. Po

sedanjih razmerah more podjetnik ali tovarniški ravnatelj delavca poslati v strelske zakope, k stražnemu bataljonu ali k delavskemu oddelku. Delavci so po večjem oprostenci ali komandiranci. Njih oprostitev ali »komandirunga« traja le za dobo potrebe v obratih. Kdo odloča o potrebi? — Morda so pač vojaški voditelji v obratih, stoječih pod vojno službeno uporabo, ki izvršujejo svoj posel z zanimanjem, resnostjo in tudi s potrebno avtoriteto napram podjetnikom. Toda ali imamo potrebno izbero častnikov? Ali uvidevajo v vojaških krogih, da se mora z ljudmi, ki težko delajo in obenem stradajo in tudi sploh trpe v vsem pomankanju, ravnati drugače, kakor po vojaško?

Danes se govori o redu več, kakor ob času Stirekha. Absolutni samodržci se postavljajo pokoncu, ker se jim zde vezi redu nekoliko rahlejšje. Niso posebno trdine. Ali je bilo že kdaj toliko kraje, kakor dandanes? Ali piska (tako mnogo ljudi na ukaze, predpise, razglase, pravilnike in prepovedi? Pravijo, da Avstrijec samobsebi ni tako rodoljubil kakor Nemec. Morda je to res. Morda je temu vzrok tudi to, ker je pri nas že toliko prepovedanega, da že več ne vemo, kaj je dovoljeno. Toda zato je Avstrijec dobrovoljniji in potrpežljivejši, da, reči smemo — poslušnejši. Za zločine ali za silovitosti ni kmalu dostopen. Ako se kljub temu marsikaj pripeti, kar se večkrat malo preveč oddaljuje od redu, tedaj moramo marsikje preiskati, kakšne posebne razmere so to zakrivile. Ako jih ni mogoče odpraviti, pa se mora računati z ustrojem človeka. Sila, če jo prav kdo ima, tukaj še vedno ne pomaga, tudi ne, če jo hoče uporabiti ne oziraje se na žrtve. Seveda, ljudska psihologija ali celo sociologija še vedno ni učni predmet v enoletnih prostovoljskih tečajih, kadetnih šolah ali na vojaških akademijah. Toda drugače se dandanes ne da več napraviti. Kdor ne pozna ljudse duše, njenega čustvovanja in razpoloženja, omi oškoduje sebe in še druge z neprimernimi odredbami. V času, v katerem se ne more dovolj varno spraviti niti dobro zastraženega transportnega blaga na lice mesta, v katerem niti vislice ne morejo odstraniti tihotapstva z živil, se mora pač drugače ravnati, kakor se ravna.

Da veljajo delavci, zlasti socialno - demokratični delavci, elementom redu kot nekaki zli duhovi, je znano. Enega jezi njih skupnostni čut, drugi pa se zanašajo na ta čut. Često pa

celo oboje straši in poživlja marsikoga. Dober meščan, ki se morda zgraža nad delavcem zaradi razbitih izložbenih oken, pozablja, kolikokrat je v svoji razburjenosti se izrazil o vojnih dogodkih: »Kje so vendar sedaj socialni demokratje, da si puste vse dopasti?« Pozablja namreč, da tako sam prikrito podkurja delavce, če si tako puste še dolgo dopasti. Zdi se tudi, da se je pri mnogih ljudeh vdomačilo mnenje, da uporabljajo socialno - demokratična stranka disciplino svojih pristašev le za to, da se jim prikrivajo neprijetni dogodki. Da je strankina organizacija bojna organizacija delavcev, močejo pojmiti. Dobro bi pa bilo, ako bi mogli pričeti počasi misliti, da ne napravijo nobenih napačnih računov, kajti pri sedanjih časovnih pojavih je to mnogo lažje, kakor še kdaj.

Perspektive evropskega socializma.

Petrograška »Novaja Žizn« je priobčila 14. maja poročilo italijanskega poročevalca F. Cicottija o razgovoru s sodrugom Turatijem, ki je prav zanimivo. Na vprašanje, kako sodi dogodka na Ruskem, je Turati izjavil:

»Moje mnenje je, da je napravila Rusija usodepolno napako, ker je zanašajoč se na pomoč nemške večine odredila demobilizacijo. Vendar pa utegne imeti ruski socializem v vprašanju narodne neodvisnosti in mednarodne pravičnosti kakor tudi pri odstranitvi imperialistične nesreče važno vlogo, če bi sodeloval, opirajoč se na novo in reorganizirano armado, pri splošni mirovni konferenci. Žal, da je že jasno, da bomo dosegli pač le diplomatski mir. Menim, da se bo ruska socialistična vlada sedaj, ko je spoznala svoje napake, ki jih je napravila, utrdila, in da bo izrabila mir v to, da preuredi neugodne ruske razmere polagoma potom drznih reform.«

Jako temeljito se je izjavil Turati o smereh italijanskega socializma:

Aneksionistična orientacija osrednjih držav, ki se je pokazala v Brest-Litovsku in velika nevarnost francoske ofenzive sta bili povod, da smo omilili svojo opozicijo napram vladi: Za možnost sporazumnega miru bi zadovoljalo, če bi se odvrnil nemški napad; ta uspeh bi bil povzročil, da stavijo osrednje države sprejemljive mirovne pogoje. Italijanski

LISTEK.

Ponižanim in razžaljenim.

Videl sem človeka, kakor nestvor je bila njegova postava, ki jo je zveržil stroj in jo spačil v sramoto naravi in njenim zakonom. Upognjeno glavo je naslinal na prsi, v enakomernem in trudnem taktu so se te dvigale in zopet udirale pod zamazano srajco, dolgi vrat je pričal, da je navajen upogibati se, sključena bleča so kazala, da so navajena na bremena. Njegov obraz je bil poln gub in jam in jamic, izmzgane črte in votle, mrtve oči so kazile njegova lica, usta so se širila v resigniran, trpek izraz, misli so bile pri strojih, ušesa so poslušale venomer pisk sirene in drdranje in ropotanje strojev, oči so gledale topo v tla, zanje ni bilo ne desnice, ne leveice; bližal se je domu, in čim bližje je stopal dolgih korakov proti svojemu domu, tem bolj so se mu krčili koraki, tem bolj je postajal mračen njegov pogled, in roke, žuljave in sajaste so se stiskale v pest, brezmočno in tresočo. Misli so mu uhajale domov; suhe roke, drobne in oslabele so se dvignile v njegovo naročje, blede obrazki so mu pošiljali zagrenjene nasmeške in v očeh so zablesketale tih, utešene želje in prošnje: Oče, bogdaj, pričakovall smo te že dolgo, ker smo . . . Ker te ni bilo tako dolgo!

Vse se je vršilo tiho, besede niso mogle preko usten, zamorjene so ostale v grlu, le oči so govorile

in z drobnih teles so upili izžeti, lačni udi, utihnil so že zdavnaj, spoznali so, da je vse vpitje zaman, za nje ni življenja, ni veselja . . . Večni molk je segal iz vsakega kota, od tal se je vzpenjal tja do stropa in objemal vse, pohištvo, stene in ljudi.

Bilo je, ko je stopil prvič v tovarno. Sam ni vedel kako, prišlo mu je prsi in jih zožilo z enim samim objemom, srce in dušo pa je prevzela tesnoba, čutil je, da je postal drugačen, kot je bil prej, dokler še ni videl tovarne. Stroji so ga privezali nase in gorje — od tedaj mora biti njih neprestovoljni jetnik, in če se jih hoče odkrižati, tedaj zavpije desetero lačnih ust, da ga siloma vrže zopet strojem v objem. Izgubil je svoj korak, njegove stopinje so začeli meriti oni, ki so ga priklenili k strojem, iz srca so mu vzeli vso toplo po življenju hrepenečo kri in usadili vanje sovraživo in onemoglost, duša je hirala od dne do dne, kaplja za kapljo jo je zapuščala, mesto krvi pa se je naseljevalo suženjstvo in slabotnost. Življenje je postalo trpljenje, o da bi bila prišla smrt! Pa smrti ni bilo, življenje je rodilo preko smrti trpljenje, in trpljenje je prehajalo od očeta na otroke in otrok otroke. Postalo je tako bistven del životarjenja, kakor da je tako že od pričetka sveta, kakor bi bilo pisano: Delaj in trpi!

Za njegovim hrptom je stal gospodar, z bičem v roki, v taktu strojevega ropotanja je vihtel nad njim svoj bič, če je hotela roka počivati, z grabežljivo roko je segel po njegovem pičlo odmerjenem koščku kruha, če se je drznil napraviti v tednu odmor v delu. Gorje, če se je upiral! Bil je na cesti, zaničevan in goljufan.

Da bi bil sam! Na cesto bi vrgli tudi njegovo kri, da bi jo močila umazana deževnica in omadeževala počestna nesnaga. Delaj, zato si se rodil v siromašni zibelki, zato si bil zavrt v razcapane, umazane cunje, stradaj, saj ne poznaš dobrote in sladkosti in jih nikdar poznal nisi. Trpi, ker ti je tako zapisano na obrazu, bodi suženj, zakaj tudi te je ustvaril bog.

Za dolgo mizo je sedel častitljiv gospod, svečanostno je bil opravljen, z obraza mu je sijala samozavest in zakon, pravica je gledala iz njegovih oči.

»Kaj hočeš? Ako so pravične tvoje zahteve, bodo tudi pravično uslišane, če pa so krivične, te zapremo, ker daješ pohujšanje drugim; pa pomisli, da bo to zate mila kazen, zakaj »kdor pohujšuje bližnjega . . .«

»Milost, gospod sodnik! Pravične so moje zahteve, poslušajte jih, prosim! Prostega me je rodila moja mati, pa rodil sem se v cunjah in revščini; to je bila moja usoda . . . prišel je gospod in me videl raztrganega. Sodil me je po obleki, in ker je bila ta slaba, je obsodil mene: Suženj si in ostani! Gospod sodnik, povejte mi, kje je zapisana taka postava, da bodi raztrganec suženj? Ali ni zapisano, da smo vsi ljudje bratje po Adamu in da nikdo ne bodi drugemu suženj? Ali ni zapisano, da plačaj dolgove svojemu bratu, ali ni pisano tega v vašem zakoniku, g. sodnik?«

»Ali, kaj pa hočeš s tem? Kdo ti kaj dolguje? Ako je tvoja tožba resničana, dobiš pravico in dolgovi se ti poplačajo. Govori!«

(Konec prih.)

za izkaznice A: dne 24. in 25. t. m. pridejo na vrsto stranke z začetno črko I; dne 27., 28. in 29. t. m. stranke z začetno črko J; dne 31. t. m., 1., 3. in 4. junija stranke z začetno črko K; dne 5. in 6. junija črka L; dne 7., 8. in 10. junija črka M; dne 11. in 12. junija črka N; dne 13. in 14. junija črka O. Za temi pridejo ostali na vrsto in spored se bo pravočasno objavil v listih. Uradne ure od 9 do tridečet na 12 dopoldne in od 2 do 4 ure popoldne. Pisarna Šolski drevored št. 2. Da se napravi nekak red in se izogne prevelikemu navalu in čakalju, naj se popoldne zglasujejo izključno le služkinje, dopoldne ostale stranke. Stranke, ki prosijo za izkaznice B ali za nakaznice za sukanec, se lahko zglasujejo čeli dan. Ponovno se opozarja občinstvo, da je zaenkratna zaloga zelo majhna in bo mogoče ustrezno prošnjam v zelo majhnem obsegu. Pozivljajo se člani stranke v svojem lastnem interesu, da se zglasujejo samo oni, ki so neobhodno potrebni kakega oblačila. Tudi ni sedanja razdelitev blaga zadnja, temveč je itak pričakovati sukcesivno od central na Dunaju novih pošiljatev, tako, da bodo pozneje prišli lahko na vrsto tudi oni, ki sedaj niso neobhodno potrebni novega oblačila. Končno se v pojasnilo naznanja, da te izkaznice A, B nimajo nič skupnega z izkaznicami A, B, C itd. mestne aprovizacije. Člani konsumnega društva za Ljubljano in okolico dobe izkaznice A pri presojevalnici, blago pa pri svojem konsumnem društvu. Zato morajo pri prijavi to vedno omeniti, da se zamore izkaznico pravilno izstaviti.

— **Osmo vojno posojilo** je razpisano kot 5 1/2 odstotno 40letno amortizacijsko posojilo v 5 1/2 odstotnih leta 1924 izplačljivih državnih listinah. Podpisane posojila se prične koncem meseca maja in bo trajalo ves mesec junij.

— **V civilne obrate ne bodo več oddajali moštva letnikov 1894 do 1900.** Iz važnih vojaških interesov se prošnje za prepustitev moštva letnikov 1894 do 1900, sposobnega za frontno službo, kakršnegakoli poklica, ne morejo vpoštevati s strani vojaškega poveljstva v Gradcu, tudi ne samo za nekaj časa. Odveč je tedaj prošnje za take prepustitve vlagati.

— **Mišljenje človeka ne more biti predmet kakemu kazensko-sodnemu preganjanju . . .** Kdor pozna politične procese, katere so obravnavala vojaška sodišča in ki so bili več ali manj zgolj procesi o mišljenju človeka, se ne bo malo čudil, da je izreklo zgornji temeljni izrek graško višje sodišče, ko se je šlo za revizijo po bojnem sodišču izrečene obsodbe. Lovro Petovar, poštar in veleposestnik v Ivankovcih na Štajerskem, je bil namreč radi zločina motenja javnega miru (§ 65 a) obsojen na 18 mesecev težke ječe. Sodilo ga je graško vojaško sodišče, inkriminirani stavek se glasi: »Tvo pa mi še nič, ako se pomisli, kako gre tu Srbom, kjer n. pr. v Mauthausen jih umre po sto na dan«. Ker je bil obtoženi več let Sokol in po mišljenju liberalni Slovenec, je bilo vojaško sodišče mnjenja, da je že v mirnem času oponiral proti naši državni upravi in z razmerami v splošnem ni bil zadovoljen, čeprav se obtožencu iz njegovega življenja ne da dokazati noben gotov slučaj Srbom prijaznega mišljenja. Šlo se je za neko besedičenje, za zaupen pogovor med dvema starima prijateljskoma. Graško nadsodišče je ta proces revidiralo in izreklo, da je **razsodba vojaškega sodišča kršila zakon, zategadelj se razsodba razveljavi in Lovro Petovar od obtežbe oprosti.** Kakor znano, je gospod Lovro Petovar kaznen že prestal in izgubil službo kot poštar ter mu je bila odvzeta tudi trafikla.

ki se ga je udeležilo nad 4000 oseb, razentega pa je bilo pred zborovalnico zbranih nad 10.000 ljudi, za katere v dvorani ni bilo več prostora. Na tem zborovanju sta govorila urednik Spatny in Jaroslav Kvapil o pomenu delavstva v kulturnem oziru. Poleg teh dveh govornikov so še govorili Klofač, Haberman, Soukup ter dr. Verbensky. Za Poljake je govoril dr. vitez Moračevski, njegova soproga, za srbske in hrvaške socialiste Šmitran, za slovenske Anton Kristan. Po zborovanju so odšli socialisti v veličastnem izprevodu v češki muzej na slavnostno zborovanje. Pred muzejem sta nagovorila množice še Klofač in Haberman. V Pantheonu je imel slavnostni govor dr. Karl Kramar. Za njim so govorili pisatelj Alojzij Jirasek, slovaški pesnik Zvezdoslav, poljski pisatelj Kasprowiez, italijanski državni poslanec (tirolski) Conci, dr. Iv. Tavčar, zagrebški župan Srkulj, predsednik bosanskega sabora Vojeslav Šola, češki pisatelj Krejči in predsednik Češkega svaza Staněk. Po zborovanju v Pantheonu se je zbrala velikanska množica pred hotelom „pri zlati gosi“; govorilo je ljudstvu več govornikov z balkona hotela. Zvečer je bila predstava v gledališču, kjer so peli Smetanovo „Libušo“. Po predstavi se je zopet zbralo številno občinstvo pred hotelom, kjer je bilo nekaj nagovorov. Množice so se razšle šele po polnoči.

— **Koroški deželni odbor** je izdal oklic, s katerim vabi na binkoštni ponedeljek vse poslance in zastopnike javnih korporacij na veliko manifestacijsko zborovanje v deželni hiši proti jugoslovanski državni misli. Konstatujemo samo, da 120.000 koroških Slovencev nimajo v deželnem odboru nobenega zastopnika — pač jasen dokaz, da je treba za naš narodni obstoj garancije v lastni državnosti.

— **Glede Ogrov** je v seji prehranjevalnega urada izjavil socialno-demokratski poslanec Gröger: Ni sovražnik, ki nas izstrada, temveč naš zaveznik-sosed Oger je, ki nam onemogočuje življenje. Če že pri nas v Avstriji ni nikogar, da bi napravil v tem oziru red, naj to saj stori armada ter vrhovno poveljstvo.

— **Višji se oglašajo . . .** V zaključni seji prehranjevalnega urada v Celovcu je vzkljknal župan celovski Wetzlar: »Prebivalstvo strada!« Kvoto za meso so znižali na deset dekagramov, po gostilnah pa imajo na razpolago baje še dovolj mesa. Rotil jih je: »Boljše mora postati, velečislana gospoda od vlade, sicer bo prišel hud, zelo hud konec«.

— **63 koroških učiteljev** je doslej padlo v vojni.

— **Na ljubljanskem kolodvoru** je vojaška straža zasačila štiri fante, ki so kradli tobak iz vagona. Dva fanta sta zbežala, druga dva pa so izročili pristojnemu sodišču.

— **Klerikalizem v klasji.** Kot donesek k sedaj vladajoči metodi, da se mladina sili k pobožnosti, bodi omenjeno naslednje. V vojaških vzgojvalnicah in učilnicah prisilijo obiskovalce, če hočejo ob nedeljah in praznikih dopoldne prebiti izven zavoda, da prineso pismeno potrdilo glede obiskovanja cerkvenih obredov. Brez pismene obljube sploh ne dobe izhoda.

— **Zgorela** je v Gružu električna centrala mesta Dubrovnik in nekaj bližnjih hiš. Škoda znaša triinpol milijona kron.

— **Pomanjkanje papirja na Hrvaškem.** Zagrebški listi javljajo, da je pričelo v Zagrebu tako zelo primanjkovati papirja, da se morajo časopisi skriti na polovico itak že majhnega obsega. Nekateri listi, ki so izhajali jutraj, bodo odslej izhajali popoldne.

— **Razlika pri nas in drugod.** Iz Würzburga poročajo »Neues Wiener Tagblattu« o cenah živil na tamošnjem trgu: Pol kile govedine stane 1.90 marke, teletine 2.40 marke, masla 2.60, masti 3.20 marke, jajca so po 22 fenigov komad, liter mleka 38 fenigov, pol kile pšenične moke 30 fenigov. Blago se za navedene cene tudi v resnici dobi.

Vojna.

Dunaj, 17. maja. Uradno se razglša: Na nekaterih mestih italijanske fronte živahni artiljerijski boji. V Albaniji so Italijani in Francozi napadli naše gorske pozicije med rekama Osun in Devoli. Izvemši košček ozemlja zapadno Korice je bil sovražnik gladko odbit. — Šef generalnega štaba.

Berlin, 17. maja. (Uradno). Iz glavnega stana se poroča: Sovražen monitor je obstreljeval Ostende ter je povzročil prebivalstvu znatno škodo. Na bojnih frontah topniški ogenj živahno izv.žno delovanje traja dalje. Zavrnilo smo močnejše angleške sunke severno Scarpe, pri Beaumont-Hamelu in južno Arrasa ter vjeli pri tem večje število Angležev in Francozov. Na ostalih frontah nič novega. V zračnem boju smo zbili večeraj 18 sovražnih letal in 1 privezni balon. — Ludendorff.

Italijani prično ofenzivo.

Dunaj, 17. maja. Iz vojnoporočevalskega stana poročajo: Italijansko časopisje naznanja, da bo italijanska armada v bližnjih dneh prešla v ofenzivo. Če se govori o dalekosežnih operativnih ciljih in celo o tem, da se morajo naše čete vreči čez Sočo nazaj, je to pač pripisovati italijanski živahnosti mišljenja.

Prav dvomljivo je, da li je italijanska armada sploh sposobna za veliko ofenzivo. Pač so zavezniki po velikem italijanskem porazu pri Kobaridu preskrbeli Italijo z vsem potrebnim ter bojno silo armade z ojačenji dvignili na prejšnjo stopnjo; gotovo pa je, da so uničujoči udarci na dolgem umikanju od Soče do Piave ofenzivno razpoloženje italijanskih čet zelo oslabili.

Velika italijanska ofenziva bi znatno oslabilala napadalca ter bi zelo zmanjšala odporno silo Italijanov pri naslednji avstro-ogrski ofenzivi. V ostalem bi bil pač prvi slučaj v zgodovini, da bi si Italija upala nas napasti v trenutku, ko imamo proste roke in ko nimamo za hrbtom rbenega sovražnika.

Zadnje vesti.

Hrvatski sabor.

Zagreb, 17. maja. Na dnevnem redu se nahaja nujni predlog posl. Nikolića, da naj izvoli sabor odsek sedmih članov, ki naj prouči protiustavno delovanje nekaterih poslancev, posebno poslancev dr. Franka in Horvata. Posl. Pavunić (frank.) izjavi, da agitirajo tudi uradniki za jugoslovansko deklaracijo. (Živahno nasprotovanje, imenujte imena!) Pavunić se brani, imenovati imena. Ban Mihalović pozivlja posl. Pavunića, naj imenuje imena, da more nastopiti proti dotičnim uradnikom. Posl. dr. Horvat (frank.) prizna, da bi njegovi stranki danes ljubši celo protiustavni režim in vojaški komisariat, kakor sedanji parlamentarni sistem. Trdi, da se je obrnil bivši ban Skerlec s posredovanjem visokega uradnika do njegove stranke s prošnjo, naj dela stranka na to, da se sabor sploh ne skliče. Posl. baron Skerlec izjavlja, da ni nikogar poslal; nasprotno, bilo mu je do tega, da omogoči sklicanje sabora. Posl. Dušan Popović (koal.) napada frankovce in izjavlja, da agitira ta stranka na Hrvaškem proti dualizmu in proti unionizmu, ter proti vsem skupnim državnim faktorjem. Na zgoraj pa se pošnja ravno tem faktorjem, da bi uničili ustavo na Hrvaškem.

Ban Mihalović konstatira, da se je treba zahvaliti le hrvaško-srbski koaliciji, če se ohrani v teli deželi v teh časih ustavnopravni položaj. Nato je bil nujni predlog sprejet.

Nemški državni kancler o miru.

Budapešta, 17. maja. Zastopnik lista »Az Est« je imel razgovor z nemškim državnim kanclerjem grofom Hertlingom. Kancler je izjavil o položaju: Jaz sem bil vedno optimist in mislim, da se bo splošni mir sklenil še letošnje leto. V tem trenutku ne morem več reči kot to, da nas bodo nadaljni dogodki na zapadni fronti skoraj gotovo približali koncu vojne. Več sedaj ne morem povedati.

Skupno preskrbovanje.

Budapešta, 17. maja. V dostavku k večeršnjim izjavam dr. v. Seidlerja o vprašanju skupnega preskrbovanja Avstro-Ogrske in Nemčije, je ogrski minister za prehrano, princ Windischgrätz dejal, da ne gre za skupno preskrbovanje centralnih držav, temveč naše pogodbe gredo za tem, da oddamo preostanek žita svojim zaveznikom, predvsem Avstriji. Če govore v Berlinu in na Dunaju o skupnem preskrbovalnem ozemlju, je razumeti to v tem zmislu, da damo preostanke svojih pridelkov našim zaveznikom na razpolago in dobimo v zameno potrebne industrijske izdelke. Zelo obžalujem, da ta politika že prej ni prišla v veljavo.

Srednjeevropska zveza.

Kodani, 17. maja. »Politiken« piše: Vkljub kratkemu besedilu poročil o vladarskem sestanku v nemškem glavnem stanu je jasno spoznati, da je 12. maj datum historičnega pomena za Evropo. Srednjeevropski blok se je zvezal še tesneje in nova alianca je dalekosežnejša, kakor je bila stara ter pomeni tesno vojaško in gospodarsko zvezo. Sklenila pa se je tudi rešitev poljskega vprašanja v avstrijskem zmislu. Neodvisna Poljska postane del države cesarja Karla ter pristopi kot člen trdno zvezanemu srednjeevropskemu bloku.

Prehrana v Nemčiji.

Berlin, 17. maja. Vojni prehranjevalni urad razglša uradno: Razvoj žitnega dovoza iz Ukrajine ne dopušča, da bi našo preskrbo s kruhom in žitom v zadnjih mesecih pred novo žetvijo uredili na podlagi nezanesljivega dovoza. Navezani smo torej, če hočemo imeti zanesljivo podlago za prehrano v zadnjih tednih gospodarskega leta, na zaloge v Nemčiji. Razpoložljive zaloge nas silijo, da zmanjšamo količino porabe. Določa se torej od 16. junija nadalje sledeče: Dnevna količina moke se zniža dnevno od 200 na 160 g.

Dosedanji dodatki za delavce, ki opravljajo težka dela, ostanejo neizpremenjeni. Oddajala pa se bo takoj zopet prejšnja količina, čim se poveča dovoz iz Ukrajine, oziroma takoj, ko bo opravljena letošnja žetev. Kot nadomestilo za izpadek pa se letos ne more oddajati mesa, ker bi bilo to težko ogrožanje naše živinoreje ter preskrba z mlekom in mastjo. Oddajala pa se bo primerno zvišana količina sladkorja in drugih živil.

Usoda Finske rudeče garde.

Stokholm, 16. maja. Voditelji finskih rudečih gard so zahtevali od boljševidne vlade intervencijo, da dosežejo ugodne mirovne pogoje. V Moskvi pa so izjavili, da ne more vlada nič drugega storiti, kot to, da jim dovoli pribežališče. Glasom neke vesti zapuščajo Rusi trdnjavo Ino.

Železnica Kairo-Palestina.

Kairo, 17. maja. Novi vrtilni most čez Sueski kanal je gotov. Direktna železniška zveza iz Kaire v Palestino je bila 15. maja otvorjena.

Angleški mir.

Berlin, 17. maja. Lord Curzon je govoril svoj govor pred zastopniki časopisja; dejal je, da je bila Anglija pripravljena skleniti mir pod pogoji, ki jih svet pozna. Angleški mir je mogoč pod tremi pogoji: mir mora biti pravičen in enakovreden za vse narode, velike in majhne; časten, ki ne ogroža nobenega zaveznika v njegovi časti; trajen, ki bo zavaroval pred novimi vojnami svet in prihodnje rodove. Nepravičen mir bi pomenjal zmago hudodelstva. Položaj Francije z ozirom na Alzacijo - Loreno je enak položaju Italije z ozirom na Trient in Trst.

Amerika na Azorih.

Bern, 17. maja. Iz Washingtona se uradno poroča, da je portugalska vlada privolila v to, da Združene države zgrade na azorskih otokih velike naprave za ameriško mornarico in letalsko postajo.

Aprovizacija.

Izdelke iz prekajevalnice Kranjskega deželne mesta za dobavo klavne živine bo mestna aprovizacija razdeljevala v svoji prodajalni v Gosposki ulici na bele izkaznice za nakup mesa po sledečem redu: v torek, dne 21. maja: od 8. do 10. št. 3201 do 3300, od 10. do 12. št. 3300 do 3400, od 3. do 5. št. 3400 do 3500, od 5. do 6. št. 3500 do 3600; v sredo, dne 22. maja: od 8. do 10. št. 3600 do 3700, od 10. do 12. št. 3700 do 3800, od 3. do 5. št. 3800 do 3900, od 5. do 6. št. 3900 do 4000; v četrtek, dne 23. maja: od 8. do 10. št. 4000 do 4100, od 10. do 12. št. 4100 do 4200, od 3. do 5. št. 4200 do 4300, od 5. do 6. št. 4300 do 4400. Vsaka oseba dobi 1/4 kilograma, cene se poizvedo v prodajalni.

Nakazilo moka trgovcem. Trgovcem se bode nakazovala moka oziroma blago, ki se bode oddajalo namesto moka, v torek dne 21. maja popoldne ob 3. uri popoldne v mestni poštovalnici.

Mast za železničarje državne železnice, ki imajo izkaznice ubožne akcije. Železničarji državne železnice, ki imajo izkaznice ubožne akcije in ki pri zadnji razdelitvi niso dobili zabele, prejmejo mast pri Mühleisnu na Dunajski cesti v torek, dne 21. t. m. in v sredo, dne 22. t. m. Vsaka stranka dobi za vsako osebo četrt kile čiste masti. Določen je tale red in te cene: Stranke z zelenimi izkaznicami A dobe mast v torek, dne 21. t. m. od 8. do 9. ure dopoldne po 5 kron kilogram. Stranke z zelenimi izkaznicami B prejmejo mast v torek, dne 21. t. m. od 9. do 11. ure dopoldne po 10 kron kilogram. Stranke z rumenimi izkaznicami C istega dne popoldne od 2. do 5. po 10 kron kilogram. Stranke z rumenimi izkaznicami D in izkaznicami uradniških skupin pridejo na vrsto v sredo, dne 22. t. m. dopoldne od 8. do 11. ure in bodo plačale kilogram po 16 kron. S seboj je treba prinesiti železniško legitimacijo, brez katere ne bo prejel nihče masti.

Sladkor in kavina primes za Vič. Občani Viča, ki imajo rumene izkaznice ubožne akcije, zaznamovane s črko B ali C, prejmejo sladkor in kavino primes v to-

rek, dne 21. t. m. pri Mühleisnu na Dunajski cesti. Določen je tale red: Stranke z rumenimi izkaznicami B od 8. do 9. ure dopoldne, stranke z rumenimi izkaznicami C od 9. do 10. dopoldne št. 1 do 200, od 10. do 11. št. 201 do 400, od 11. do 12. št. 401 do konca. Vsaka oseba dobi pol litra kristalnega sladkorja in četrt kilograma kavine primesi, kar stane skupaj: 1 krono. Za sladkor prinesite s seboj dovolj velike lonce.

Sladkor in kavina primes za Moste. Občani Most ki imajo rumene izkaznice ubožne akcije s črko B in C, prejmejo sladkor in kavino primes v torek, dne 21. t. m. popoldne pri Mühleisnu na Dunajski cesti. Določen je tale red: Stranke z rumenimi izkaznicami B od pol 2. do 2. št. 1 do 100, od 2. do pol 3. št. 101 do 200, od pol 3. do 3. št. 201 do konca. Stranke z rumenimi izkaznicami C od 3. do pol 4. št. 1 do 100, od pol 4. do 4. št. 101 do 200, od 4. do pol 5. št. 201 do 300, od pol 5. do 5. št. 301 do 400, od 5. do pol 6. št. 401 do konca. Vsaka oseba dobi pol litra kristalnega sladkorja in četrt kilograma kavine primesi, kar stane skupaj 1 K. Za sladkor prinesite s seboj dovolj velike lonce.

Za tiskovni sklad »Napreja«. Ob priliki prvega maja je nabral S. V. Žižmond na italijanskem bojišču pri I. bateriji od sledečih darovalcev, kateri obenem pošiljajo vsem čitateljem »Napreja« najsrčnejše pozdrave: Leop. Felkonja, Andrej Kralj, Anton Skrl, Josip Dukič in V. Žižmond po 5 K; Alojzij Uršič in Rodolfo Bassanese po 4 K; Štefan Mozetič, Ivan Gabrovce, Andrej Peršič po 3 K; Ivan Valentinčič, Anton Belinger, Franc Moderc, Jožef Pahor, Jožef Stantič, Alojzij Žerjal, Martin Rogina, Ivan Muravec, Anton Grub ešič, Ivan Volarič, Alojzij Leskovec, Anton Kos, Avgust Pirc, Jožef Vižintin, Ivan Peresin, Josip Martelas, Peter Torcello, Valentin Battistutta, Michael Blason in Ivan Ražem po 2 K; Anton Firbas, Franc Lieber, Jožef Nuk, Karel Rožič, Anton Eržen, Franc Šuligoj, Ivan Merlak, Jožef Berginc, Anton Volk, Anton Tenčič, Franc Jan, Jožef Tomič, Štefan Marušič, Viktor Pipan, Mario Pavlin, Giuseppe Piculin, Pietro Goriup, Vittorio Selva, Valentin Hadalin, Ivan Škabič, Ivan Rotvain, Jakob Fornetič, Ivan Ni-

kolet, Lorenc Stanek, Franc Slanc in Ivan Kopljar po 1 K. Skupaj 108 K. — Nadalje so darovali: Skobl Franc 75 vin., Kolenc Josip, Trst, 2 K. Sodrug v Celju nabrali pri sebi političnega odbora 7 K; Fr. Jereb, Feldp. 419 9 K. Znidarčič, Zidan most, 2 K. Skupaj 128 kron 75 vin., F. Kurn nabral v Sp. Idriji K 12,40; nadalje so darovali železničarji iz Škofje Loke in sicer: Kovač A. 50 vin., Likozar J. 50 vin., Lavtar V. 50 vin., Vorhuc V 50 vin., Oman J. 50 vin., Berčič F. 30 vin., Košir F. 40 vin., Kuzir 40 vin., Tonja 40 vin., Kržišnik 40 vin., Berčič 20 vin. — Vsega skupaj 145 K 75 vin. — Lepa hvala!

Razno.

* Zavarovalnica za zobe. Neka norveška zavarovalna družba je prišla na idejo, da uvede zavarovalnico za zobe. Kdor si hoče zavarovati svoje zobe, bo plačeval majhen znesek in bo imel zato pravico do redne in potrebne zdravniške oskrbe svojih zob. Ta misel je gotovo prav primerna in pametna. Zavarovalnica za zobe bi imela celo nedvomno velik socialni pomen, če se posreči, da se pritegnejo k temu tudi siromašnejši ljudski sloji. Mnogo boleznih bi tako odpadlo in mnogo manj povodov bi bilo zanje.

Izdajatelj in odgovorni urednik:

Josip Petejan.

Tisk „Učiteljske tiskarne“ v Ljubljani.

MIZARJI

za pohištvo in stavbenstvo

sprejme

tovarna Št. Vid nad Ljubljano

I. ČERNE, Dunajska cesta št. 28.

Agitirajte za „Naprej“! Pošiljajte ga vojakom!

Kam v Ljubljani o Binkoštih?

Veliki dveurni binkoštni spored v

Kino Central v deželnem gledališču

se je včeraj v petek pričel in **vzbuja občno pozornost.**

Najboljša in najcenejša zabava!

Sobota 18. maja ob pol 5., 7. in 9. zvečer. — Nedelja 19. in ponedeljek 20. maja ob pol 11. dopoldne, ob 3., 5., 7. in 9. zvečer:

Otrok mojega bližnjega.

Ljudska igra v filmu s predigro in v štirih dejanjih.

Posvečeno zakladu cesarice Zite za mladinsko skrb.

V glavni vlogi Einar Zangenberg in najodličnejši dunajski igralci.

Eskimov otrok. Izvrstna veseloigra v 3 dejanjih. V glavni vlogi najodličnejša filmska igralka Asta Nielsen.

Prve predstave vsak dan tudi mladini pristopne.

Pri teh dve uri trajajočih predstavah se zvišajo vstopnice za 10 v.

Kmetska posojilnica ljubljanske okolice v Ljubljani

obrestuje hranilne vloge po čistih

Rezervni zaklad nad K 1,000.000.

4 1 0
4 0

brez odbitka rentnega davka.

— Ustanovljena l. 1881. —